

- (7) R.A.G.: Hollandse tijd, reeks A 216
- (8) Rapport triennal sur la situation de l'instruction primaire (1843-45).
- (9) Idem (1855-57).
- (10) M.R. De Ridder: De l'enseignement professionnel dans ses rapports avec l'enseignement primaire en Belgique (Brussel, 1883).

* * * * *

JEAN RAY EN HET OUDE GENT.

Jean Ray, John Flanders en J.M. Sailor zijn allemaal pseudoniemen voor een en dezelfde persoon: Raymond de Kremer. Hij was een volle neef van Edward Anseele en woonde in de Ham. De sfeer van zijn geboortehuis en de straat waar hij woonde, beschreef hij op een typische manier in het verhaal "La main de Gotz von Berlingen"(1)

Het gezin De Kremer woonde in een aftandse herenwoning in de Ham. Hij heeft er zijn jeugd jaren doorgebracht, waar hij met een bende vlegels de St. Jacobsparochie onveilig heeft gemaakt. Het tijdschrift "ARGO" heeft in samenwerking met de werkgroep Jean Ray een cahier op de markt gebracht (Argo nrs 18-19) helemaal gewijd aan het leven en werk van Jean Ray. Hier worden op een deskundige wijze en wetenschappelijke manier heel wat verzinsels en legenden eenvoudig de kop ingedrukt. Verscheidene literatoren vullen dit nr. aan met waardevolle getuigenissen o.a. : Johan Daisne, Michel De Ghelderode, H. Lamp enz. Voor heemvorschers zijn vooral de stamboom en de bouwstenen voor een biografie van belang, evenals de bibliografie achteraan het nr. (2).

Minder bekend is zijn medewerking als revueschrijver en de samenwerking met Henri Van Daele en Hector Van Seymortier (het gloriëtijdperk van de Nieuwe Cirque). Stukken zoals "Pinnen af" door Henri Van Daele (+ 500 voorstellingen); "'n Vieze Karweie", "De Bolchevist van 't Patershol", "Mie Versluis", "De Kaasbaron" zijn met Jean Ray's samenwerking tot stand gekomen. In 1913 schreef Jean Ray een revue "Gent... in nesten" in samenwerking met Fernand Servais. Deze revue werd voor het voetlicht gebracht in het oude cirkus "De drie sleutels" in de St. Amandstraat.

Na de eerste wereldoorlog begon zijn eigenlijke journalistieke carrière. Vanaf april 1919 tot november van hetzelfde jaar was hij hoofdredakteur van "Ciné" -revue cinematographique -cinemablade. Plus minus 3 jaar was hij medewerker en redaktiesekretaris van "Journal de Gand" - "L'Echo des Flandres". In 1934 deed hij zijn intrede in "De Dag" (hoofdredakteur: Clovis Baert) als medewerker voor algemene reportages, kursoriefjes en Gents nieuws. Zijn kursoriefjes "Dulle Griet zegt.." zijn een goudmijn voor onze heemvorschers en vrienden van het

oude Gent. Zij handelen steeds van en over het Gentse volksleven. Zijn reportages over het cirkusleven waren werkstukken van volwaardig vakmanschap.

In de vijftiger jaren (1951 tot 1960) werkte hij geregeld mede aan de bladen "Het Volk - De Nieuwe Gids". In beide dagbladen verschenen met de regelmaat van een uurwerk bijdragen onder de titel "Dat was een tijd" en maandelijks heeft hij een tijdlang een folklorerubriek verzorgd in "De Nieuwe Gids". Merkwaardig is dat steller steeds verwijst naar dezelfde bronnen : Gustaaf Vigoureux, G. Celis pr., L.Lodewijk Lievevrouw Coopman, Pol Anri, Pieter Geiregat en Lod. De Vriese.

Een positief punt was wel, dat schrijver zijn rubriek aan de aktualiteit wist aan te passen. Een paar titels volstaan om dit te illustreren. Het fortje op de Plezante Vest verdwijnt, Een 50jarige te Gent, De Nieuwe Post op de Koornmarkt (3), Karnavalsouvenirs, Wereldtentoonstellingskoorts 1908-1913 (4), Een Gents figuur verdwijnt "Mondje Plas is niet meer" (+ 1957) enz.

In zijn beroemde en verfilmde roman "Malpertuis" (5) wordt Gent niet genoemd, maar men herkent er voortdurend Gent in. Jean Ray kende de romantiek van de Arteveldestad als geen. De nuchtere wereld van het oude, stugge Gent kende voor hem geen geheimen meer.

We ontdekten een kort verhaal van zijn hand onder de schuilnaam Sailor "De klant van middernacht" - een speurdersverhaal uit het Gentse in het jaar 1890, dat zich afspeelt in de St. Michielswijk. John Flanders alias Sailor had een flair voor speurdersverhalen en verstond de kunst om de juiste sfeer weer te geven.

De grote avonturenroman voor de jeugd "Het Zwarte Eiland" (6) verhaalt de lotgevallen van twee Vlaamse jongens in Polynesië. Ook daar treft men merkwaardige beschrijvingen aan van het oude Gent uit "la belle époque".

"Het geheim der 3 Zevensterren" (7) is een speurdersverhaal dat zich afspeelt in een oude gezellige wijk van het aloude Gent. In zijn woordje vooraf zegt de schrijver : "De slopers zijn er sindsdien vaardig omgegaan met hamer en houweel. Woningen, die er nog niet aan geloven moesten, hebben hun ouderwetse doch fraaie gevels met heel moderne geruimd en zijn er niet schoner uitgekomen". Bedoelde wijk is de omgeving van het Gravensteen (Gewad, Prinsenhof, Tempelhof)

In beide gevallen wist de schrijver ons te boeien door een direkte sfeerschildering.

Tenslotte voor wie het niet wist - een kleine wetenswaardigheid. Jean Ray was een geregeld bezoeker van bouquiniste G. Mestdagh op het Klein Turkije. Hij zocht er boeken uit de vorige eeuw, naar oude gravures, waarbij hij niet zelden verhalen schreef.

Dit overzicht is verre van volledig. Het was onze bedoeling een poging te ondernemen om de verschillende facetten van het volksleven in het werk van deze auteur even te onderlijnen.

Noten

- (1) La main de Gotz von Berlingen verscheen in de bundel "Les 25 meilleures Histoires noires et fantastiques de Jean Ray", Collection Marabout n° 114 (1961).
Een nederlandse vertaling van dit verhaal verscheen in "Griezelverhalen" serie Zwarte Beertjes 784 (1964) vertaling J.W. Staalman.
- (2) Werkgroep Jean Ray, Aug. Vermeyleyelaan, 1, 2050 Antwerpen.
- (3) De Nieuwe Gids 10/11/60
- (4) In het expojaar 1958
- (5) Hubert Lampo bezorgde hiervan een uitstekende vertaling.
- (6) Goede Pers- N.V. Altiora - Averbode "Trekkeersreeks" (1948)
- (7) reeks Vlaamse Filmkens nr. 166.

* * * * *

BRIEF VAN DE HEER BURGEMEESTER

" Ik verzoek volgend recht op antwoord in uw volgend nummer in de wettelijke vorm op te nemen:

"In uw blad van maart 1973 neemt U op bladzijde 64 mijn protest tegen de passus uit uw blad van februari 1973 over waarin geschreven wordt, dat ik bij de opening van de fototoonstelling "Gent gisteren" in de Generale Bankmaatschappij zou gezegd hebben (tussen aanhalingstekens gesteld) : "dat Gent geen stad is waar de toeristen moeten komen naar kijken".

U neemt mijn brief over, maar U laat op bladzijde 65 door de Heer H(ugo) C(ollumbien) nogmaals herhalen, dat ik dat letterlijk zou gezegd hebben.

Welnu, ik logenstraf dit ten stelligste. En als dat nu nogmaals zou geschreven worden, dan zal ik dat als lasterlijk beschouwen.

Met beleefde hoogachting. "

get. G. Van den Daele.

* * * * *

METRO OR NOT METRO ?

Deze voor Gent zo ontzettend belangrijke kwestie begint opnieuw actueel te worden. Iedereen weet waarover het gaat: Bij het voltooien van de Ringvaart verloren de Gentse waterlopen hun belang voor de scheepvaart en sinds lang daarvoor reeds werden door verschillende plannenmakers gretige blikken geworpen op onze waterlopen die dan toch volledig "overbodig" zouden worden.

De Trammaatschappij had al geruime tijd een plan uitgewerkt om de Leiebedding te gebruiken om er een semi-metro in te bouwen.

De Spoorwegen wilden niet achterblijven en dachtten diezelfde Leiebedding te gebruiken om er hun treinen te laten in rijden.